

10 6 15
ex 2
54083

vez. 39375
494170

Anul II.

Cernăuți, 10 Mart 1912.

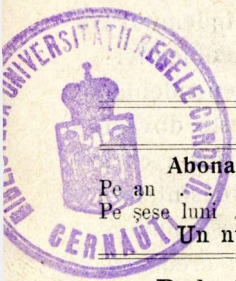
Nr. I.

GAZETA *P. V. 39*

MAZILILOR ȘI RĂZEȘILOR

BUCOVINENI.

Apare de două ori pe lună.

Abonamentul în țară:

Pe an 6 cor.—
Pe șese luni 3 cor.—
Un număr 30 bani.

Abonamentul în România și străinătate:

Pe an 8 lei.—
Pe șese luni 4 lei.—

Redacția și Administrația: Cernăuți, Str. Francisc 42.

Cernăuți în 10 Martie 1912.

La începutul lui Ianuarie a. c. încheind anul întâiu de existență a gazetei noastre, nu eram hotărâți din considerațiuni materiale, dacă vom urma cu publicarea organului acestuia sau nu. Credeam pe lângă aceea că, opinia românească fiind, după un an de luptă, în bună parte câștigată pentru chestia rezeșască, nu va fi de lipsă să urmăm și pe calea aceasta, acțiunea noastră de recâștigare a Rezeșilor înstrăinați. Imprejurările însă sunt astfel că, a ne lipisi de un organ propriu, ar însemna a expune chestia răzeșască, așa zicând de bună voie, unor daune ireparabile. Dușmanii noștri, Rutenii, întrebuintează prilejul schimbării în conducerea guvernului local, pentru a câștiga și simpatiile noului prezident în acelaș grad precum le-au avut la predecesorului. Birourile lor de agitație, prin tărfałoage prezentate guvernului în formă de petiții și memorande, dintre cari cele mai multe falsificate, fiind făcute în numele unor persoane cari nici nu au știre de ele, grijesc ca guvernul să creadă că Rutenii din Bucovina sunt cel mai urgisit popor. Deputații lor în virtutea prerogativelor de mai nainte, impun dorințele lor căpitanilor districtuali pentru a șicana pe răzeșii și în genere pe Români din sate mixte cari cată să se lepede de rutenismul ce i-a copleșit, astfel că începuturile de școală românească, în acele părți, sunt în primejdie de a se pierde. Aceste momente, pe lângă multe altele, ne-au îndemnat să scoatem mai departe „Gazeta Mazililor și Răzeșilor, pentru a contrabalansa în publicitate agitațiile

BIBL. UNIV. CERNĂUȚI
Nr. 8. v. 1361

contrarilor noștri etnici, arătând îndreptățirea cererilor răzeșilor ce se trezesc la viață nouă națională, și demascând, după putință, procedurile viclene și insinuante ale Rutenilor.

La urmă, mai vine un motiv pe care, dacă am fi vanitoși, l-am invoca ca o laudă la adresa noastră, care însă pentru noi e în primul rând o încurajare și o satisfacție de ordin mai înalt. Anume, în timpul când gazeta noastră nu apărea, în cele două luni din urmă, ne-au venit din mai multe părți îndemnuri, de a nu lăsa să apună un organ care a dat dovezi de obiectivitate și de ținută deamănă, adevărat națională și independentă, având numai de scop progresul nostru național. Aceste dovezi de simpatii arată că există între Români mulți de aceia cari doresc să vadă și să sprijinească o muncă națională desinteresată, fără privire la folosul cutărui partid. Ne bucură să putem face o astfel de constatare, căci ea ne îndreptățește a crede că elementele cari azi sprijinesc cu desinteresare o acțiune națională în o formă oarecare, mâne pot să se rostească hotărâtor asupra întregii vieți publice a Românilor bucovineni, dând în lături pe toți gălăgioșii pe cari ambiția, interesul, reclama sau obrăznicia i-au rădicat la conducerea poporului român.

Urmăm deci, pentru a servi chestia națională a răzeșilor și, pe lângă aceasta, pentru a pregăti încâtva, în cadrul restrâns al mișcării ce o reprezentăm, calea unui curent care să reușească a ne consolida ca un corp al națiunii române, mântuindu-ne de gruparea de azi în partide române. Aceasta pentru a deveni tari, respectați de guvern și temuți de dușmanii noștri.

Un atac la „Societatea mazililor și răzeșilor“.

Sub titlul: »Societatea mazililor și rezeșilor face baluri cu deficiente« a apărut în Nr. 7 al gazetei »Foaia poporului« următoarea notiță, care o reproducem pe dea întregul, ca document, pentru a arăta că la noi sunt o samă de bărbați, în cazul de față d. Chisanovici, atât de orbiți de patima răzbunării, că nu cruță nici institutele românești și societățile de binefacere când e vorba a se lovi în persoane dela un partid politic contrar, în cazul de față în persoana d-lui Nicu cav. de Flondor, boer cu însemnate merite naționale, jertfind între altele pentru cultura poporului sume mari din averea sa particulară și sprijinind multe societăți de binefacere românești. Eată notița :

»La propunerea d-lui Aurel Onciul, comitetul țerii a votat suma de 30.000 coroane pentru internate și alte instituții, cari din cauza nedeschiderii dietei ar rămânea fără sprijin. Când a fost vorba să se împartă suma la diferitele institut și societăți dl. N. Flondor a făcut propunerea ca să i se deie și Societății Mazililor 1000 coroane. Acestei propuneri i s'a opus cu toată puterea d. Chisanovici, obiectând că această societate se poate susține din mijloacele proprii, că n'are momentan nevoie atât de neapărată și că nu e o societate cu scopuri de binefacere. La observarea d-lui Flondor, că Societatea Mazililor a aranjat o serată din care a rezultat un deficit, spune d. Chisanovici, că astfel de deficite nu e datoare țara să le acopere; s'o facă societatea singură, dacă aranjează serate pentru a mări deosebiriile de clasă ce se fac și așa prea mult între Români. Dl. Flondor mai spune, că Soc. Mazililor susține școli private, ceea ce nu-i adevărat, căci aceste școli sunt susținute de Societatea pentru cultură și de societatea „Țăranul» a părintelui Mitruță Popovici din Broscăuți. Deci d. Chisanovici a propus această sumă pentru societatea »Țăranul«. Văzând d. Flondor că nu poate reuși, aminteste că Soc. Mazililor editează și o gazeta. La acest din urmă argument răspunde d. Chisanovici că aceasta gazeta, pe lângă că e un organ politic al unei clici apărăriște, care atacă persoanele cari nu-i sunt pe plac, e un organ pentru propagarea urei de clasă, a deosebirilor între diferitele stări și d-sa crede, că un astfel de organ, care nu știe că poporul român din Bucovina e o singură nație ci mărește sciziunile, nu merită nici un sprijin și că e direct imoral să-l sprijinești. Cu toate protestările d-lui Chisanovici i s'a votat societății totuș un ajutor de 100 cor.

La această ocazie domnii apărăriști au rugat, ca totul ce s'a vorbit să nu să lăscă în publicitate, dar chiar dl. Flondor și încă în aceeaș zi a povestit pretutindeni, că dl. Chisanovici s'a opus unei sprijiniri a acestei societăți, faptă pe care dl. Chisanovici n'a făcut-o din antagonism față de răzeși, ci numai din simț de dreptate și fiind de părere că nu dl. Cuparencu și gazeta-revolver ce o editează sunt Răzășimea românească, la care d. Chisanovici ține tot așa de mult ca fiecare bun Român, ca la o parte integrantă a neamului nostru unitar».

*

La notița aceasta comitetul societății a trimis la redacția numitei foi următoarea rectificare.

»Rugăm pe baza § 19 al legii de presă să publicați cu privire la notița »Societatea mazililor și răzeșilor face baluri cu deficite«. apărută în »Foaia poporului« Nr. 7, pag. 5, următoarea rectificare :

Nu este adevărat, că »Societatea mazililor și răzeșilor« face baluri cu deficite, ci adevărat este. că societatea aceasta aranjează în fiecare an serate cu dans, dela cari totdeauna a realizat un venit, așa și dela serata aranjată anul acesta, la care se referă notița, a rezultat un venit. Nu este adevărat, »că aceasta societate se poate susține din mijloacele proprii«, ci adevărat este, că societatea mazililor și răzeșilor bucovineni numai cu mare greu poate împlini programul său cu micile mijloace, ce îi stau la dispoziție; nu este adevărat că aceasta societate »n'are momentan nevoie atât de neapărată și că nu e o societate cu scopuri de binefacere«, ci adevărat este. că societatea mazililor și răzeșilor are mare nevoie de bani, având de plătit în anul acesta cvartirul pentru 83 de școlari cu care cheltuește peste 300 de coroane lunar și că prin urmare, sprijinind societatea școlari sârmani pe baza § 4 litera a) din statutele sale, »Societatea mazililor și răzeșilor bucovineni« este o societate de binefacere și are tot dreptul să ceară sprijin în prima linie dela înalta dietă a țerii. Nu este adevărat, că societatea »aranjează petreceri pentru a mări deosebirea de clasă« ci adevărat este, că seratele aceste sunt loc de întâlnire și de petrecere nu exclusiv pentru răzeși, ci pentru toate păturile națiunii române. Apoi adevărat este, că »Societatea mazililor și răzeșilor bucovineni« susține școli private împreună cu Societatea pentru cultura și literatura română și cu societatea »Țăranul«. Mai departe declarăm, că »Gazeta Mazililor și Răzeșilor« nu e redigată și susținută de către societate, ci de un comitet de redacție în frunte cu d. dr. Cuparencu, care comitet însă nu e identic cu comitetul societății.

Lăsăm la aprecierea publicului dacă »d. Chisanovici s'a opus numai din simț de dreptate unei sprijiniri a acestei societăți« combătând »cu toată puterea« propunerea d lui Flondor, noi constatăm numai că faptul acesta a adus mare pagubă unei societăți cultural-naționale care de unsprezece ani împlinește o frumoasă misiune în folosul națiunii întregi.

Pentru comitet: Dionis Bejan, președintele societății; Iancu Popescu, secretar“.

La această rectificare a societății mai avem de adaos și noi câteva observări din partea noastră. De data aceasta d. Chisanovici și-a arătat arama pe față. De aici reiese că d-sa. nu numai că e stăpânit de patimă într'un grad că nu e în stare să judece în chestii obștești obiectiv, și cu sânge rece, dar pe lângă aceasta mai e lipsit și de simț național.

Pe deoparte se opune »cu toată puterea« contra sprijinirii unei societății eminent naționale, pe de altă parte lasă să se publice în »Foaia poporului« amănuntele ce s-au desfășurat cu privire la chestia aceasta în Comitetul țării ca să știe toată lumea. ce faptă mare națională a fost d-sa în stare să facă.

Dar și la publicarea amănuntelor acestora a purces d. Chisanovici în modul propriu al d-sale de a răspândi cu intenție neadevăruri și de a publica știri minciunoase cu scopul de a de făima »persoanele care nu-i sunt pe plac« (vezi și cazul Ivanovici-Sârbu). Astfel d. Flondor n-a amintit nimic de un deficit al societății dela serată, ci d. Chisanovici a fost acela care, combătând cu înverșunare propunerea d-lui Flondor a zis că e contra subvenționării pentru că »Societatea Mazililor a aranjat o serată din care a rezultat un deficit« și »că astfel de deficite nu e dutoare țara să le acopere«. La asta d. Flondor a replicat că chiar în cazul dacă de la serată ar fi ieșit un deficit, atunci nu societatea ar avea să-l acopere, ci domnii din comitetul aranjator, care au a răspunde pentru aranjamentul ce-l pun la cale.

D. Flondor a afirmat. ce e drept, că Societatea Mazililor editează și o gazetă, judecând după sprijinul ce-l află societatea în Gazeta Mazililor și Răzeșilor, care lucrează în aceeaș direcție ca societatea. Dar dacă gazeta aceasta ar fi chiar în editura societății, aceasta nu ar avea defel de ce să se rușineze, fiind gazeta noastră scrisă în mod obiectiv și nu cum susține d. Chisanovici care zice că »gazeta Mazililor e un organ pentru propagarea urei de clasă, a deosebirilor între diferitele stări, care atacă persoanele care nu-i sunt pe plac, că un astfel de organ, care nu știe că poporul român din Bucovina, e o singură nație ci mărește sciziunile, nu merită nici un sprijin și e direct imoral să-l sprijinești.«

Ți-i groază de atributele aceste ce le adresează d. Chisanovici gazetei noastre, dar ca să se vadă că nu toată lumea judecă ca domnul acesta cu aere de om mintos și înțelept ca nimene altul pe lume, lăsăm să urmeze și părerea unui bărbat la care s'a adresat și d. Chisanovici singur mai dăunăzi ca să-i afle rostul cu privire la ținuta sa politică și a partidului din care face parte. Iată ce cetim în Calendarul „Neamului Românesc“ pe anul 1912 la capitolul „Cronica anului“ pe luna Novembre despre gazeta noastră: „Apare „Gazeta mazililor și răzeșilor bucovineni“, foaie hotărât și sincer națională, având și caracter cultural. Tinde la salvarea coborâtorilor de vechi familii amenințați de rutenizare“.

După isprava aceasta a dlui Chisanovici ca deputat — probabil, cea dintâi ce a prestat-o d-sa în această calitate pentru obștime în Comitetul țării — putem judeca la cari fapte naționale avem să ne așteptăm și pe viitor de la un atare bărbat. Și apoi încă mai cearcă să prostească lumea cu fraze că nu „din antagonism față de răzeși“ a combătut societatea răzeșilor.

Cu aceasta încheiem și-l asigurăm pe d. Chisanovici că cu astfel de purtare își va înstrăina simpatiile tuturor acelor persoane cinstite care începură mai au — anțărț a-l crede pe d-sa naționalist sincer și luptător desinteresat și că după paguba materială de câteva sute de coroane ce i-au adus Societății mazililor și răzeșilor prin ținuta sa dușmănoasă se poate alege și dânsul cu o pagubă morală care va întrece cu mult pe cea dintâiu.

Dlui Nicu cav. de Flondor îi exprimăm însă recunoștința răzeșilor pentru sprijinul ce a binevoit a acorda societăților și-l rugăm să nu deie ascultare vorbelor și scriselor batjocuritoare ale unui bărbat la care, încă de pe timpul faimosului „Apel către învățotime“ batjocura și sudalma au fost o armă principală.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Luptă pentru școală.

De când s'au deschis cursurile răzeșilor pentru învățarea limbei românești la Costești și Carapciu pe Cermuș, d. Romașcan, căpitan districtual la Vășcăuți nu mai are pace și răzeșii au de suferit în continu. Am dori să știm numai ce folos îi aduce d. căpitan cărmuirii dacă împiedecă pe răzeșii acestor sate a se folosi de drepturile lor naționale, între aceste și de dreptul de a instrui pe copii lor în acea limbă care voesc ei și de care știu că e limba lor din strămoși și care s'a scos nu de mult din școalele lor înlocuindu-se cu cea ruteană. Dar răzeșii nu se lasă ci cer cu hotărâre să se introducă în școală pentru copii lor numai decât limba românească și fiindcă autoritățile nu voesc să cedeze, bázându-se pe statistica oficioasă în care ei sunt trecuți în multe sate ca ruteni, deaceea nu voesc nici răzeșii să trimită copii lor cu deasila la școala ruteană. Ei s'au hotărât să-și deschidă o școală particulară și până li se va încuviința deschiderea școalei de cătră cărmuire țin ei copiii acasă și li-au luat un instructor de casă care să-i învețe obiectele prescrise pentru școalele primare, iar pentru învățarea limbei române îi trimit deocamdată la un curs ce s'a deschis astă

toamnă la Costești și Carapciu pe Ceremuș. Părinții au anunțat în toată regula consiliului școlar districtual din Vășcăuți, că copiii lor capătă instrucția acasă.

Pasul acesta l'au făcut ei în conformitate cu legea pentru învățământul primar (Reichsvolksschulgesetz) care admite așa ceva. Când colo căpitănia din Vășcăuți, respective inspectorul districtual Kaniuk sub scutul căpităniei, a început a dicta la amende acelor părinți cari nu trimit copiii la școală ruteană. Răzeșii au făcut recursuri în scris la căpitănie și chiar și la guvernul din Cernăuți, ba au fost în deputațiuni mari de repetite ori la Vășcăuți și Cernăuți pentru a aduce în persoană plângerile lor. Li s'a dat asigurarea, că amendele se vor anula și cursul lor se va lăsa în pace, dar în loc de un respuns favorabil capătă oamenii pedepse nouă, și nu demult s'a început chiar cu secestrarea pentru a se împlini amendele dictate.

Din purtarea domnului căpitan Romașcan am înțeles însă, că el nu observă ceia ce îi dictează legea ci favorizează pe Ruteni în toată forma, pe Români îi împiedică însă din toate puterile în exercitarea drepturilor lor. Așa s'au făcut multe încercări atât de către d. Romașcan cât și de către inspectorul școlar Kaniuk de a aduce pe răzeși din Costești și Carapciu iarăș la școala ruteană și li s'au făgăduit pe lângă anularea amendelor și alte beneficii numai dacă se vor întoarce în tabăra ruteană. Pentru a-i convinge pe răzeși a debutat dl Kaniuk în biroul său chiar și în predarea istoriei ucraine și cercând a încredința pe o deputație din Costești de peste 30 de inși, că la Ruteni li va merge mai bine pentru că numărul lor e mult mai mare decât cel al Românilor.

Dar și d. căpitan singur a făcut încercări cu binele pentru a câștiga pe răzeși pe partea rusnecilor galițieni. Așa, bunăoară, s'a luat d. Romașcan de vorbă cu un mazil influent din Carapciu, a început a fraterniza cu acesta zicând că și dânsul (căpitanul) e din neam de răzeși, a oferit țigarete domnești mazilului acestuia căutând în așa mod a imblânzi pe respectivul ca doar s'ar abate dela calea apucată. I-a explicat că din cursul românesc nu se poate alege nimica pentru că nu e pe placul domnilor deputați Wassilko și Stocki, ba în discuție cu acesta i-a destăinuit că are poruncă de la Wassilko și Stocki, ca să zădărnicească numai decât deschiderea unei școale românești.

Destăinuirea aceasta din urmă e de mare preț, pentrucă ea ne arată că d. căpitan din Vășcăuți nu se lasă condus de

lege ci de dorința deputaților ruteni. D-sa, vra să zică, nu ascultă de porunca cărmuirii căreia i-a făcut jurământul, ci de porunca domnilor Stocki și Wassilko.

Fiind astfel împrejurările răzeșii din satele aceste nu mai pot conta la nepărtinirea căpitanului districtual și nu pot aștepta de la acesta rezolvirea cererii lor școlare în mod favorabil. Acuma nu li rămâne alta decât să bată drumul la Cernăuți în toate afacerile și să adreseze toate petițiile lor guvernului din Cernăuți.

Pentru noi însă rezultă de aici datorința să ne ocupăm puțin de activitatea dlui Romașcan și, având date la îndemână vom putea arăta câte rele există în administrația comunală și câte abuzuri se fac sub ochii căpitaniei fără ca aceasta să pedepsească pe făcătorii de rele din simpla cauză că aceștia se bucură de protecția deputaților ucraini, pe când bieții răzeși au de îndurat groaznice terorizări numai pentru limba și școala românească.

Apelăm cătră înalta stăpânire să cerceteze în grabă cere-rile răzeșilor, să le deie ce li compete pe baza legilor și să facă capăt neîncetărilor sicănări la cari sunt expuși la o samă de funcționari.

O petiție — falsificat.

In atenția consiliului școlar de țară.

Societatea »Ucrainska șkola« a trimis cu data din 7 Decembrie 1911 o petiție cătră consiliul școlar de țară. Conținutul petiției de tot scurt și se bazează pe o altă petiție alăturată acesteia. »Ucrainsca șkola« zice cam următoarele : »Inaintăm înaltului consiliu școlar de țară alăturata petiție . . . spre rezolvare. Acuma să vedem ce zice a doua petiție, adică cea alăturată. Ea are următorul conținut : »Subsemnații părinți ai căror copii cerce-tează școala reală greco-orientală din Cernăuți se adresează cătră societatea „Ucrainsca șkola“ cu rugămintea, ca aceasta să mijlocească la înaltul consiliu școlar de țară, ca copiii lor de naționalitate ruteană, cari frecventează școala reală, să capete învățământul de religie dela un catihet de naționalitatea ruteană și nu dela un catehet român, care influențează în mod dezastruos naționalitatea copiilor ruteni. Apoi se spune, că copiii ruteni pot să aibă numai la un catehet al lor o adevărată oblăduire părin-

tească, ceea ce nu pot avea dela un catehet român“. Urmează apoi iscăliturile, 35 la număr, taman atâtea câți elevi ruteni la școală. Să trecem la motivarea petiției. Catehetul român are o influență dezastruoasă asupra naționalității copiilor ruteni Dece? Doară catehetul român e deplin calificat și pentru limba rutenă, predă religia copiilor români-românește și celor ruteni rutenește; Dumineca și serbătoarea li se cetește exorta la amândouă naționalitățile în localuri deosebite românește și rutenește. Obiecțiunea aceasta ar fi motivată, numai în cazul, dacă catehetul român n'ar ști rusește, sau dacă ar fi înzestrat cu calități sau apucături ciudate. Dar aceasta nu se poate spune de catehetul român care e un model de profesor omenos și obiectiv. Cât privește oblăduirea părintească asta o spune petiția pentru că într' adevăr nu are alta ce spune. Motivarea petiției e deci cât se poate de copilărească.

Acuma să trecem la partea a doua și anume la iscăliturile părinților. Aice e petiția și mai puțin reușită. La prima vedere se poate constata că iscăliturile sunt făcute în cea mai mare parte de una și aceeaș mână. Aproape jumătate din numele puse pe petiție sunt cu cruciță (+), care vra să zică, că respectivii fură iscăliți de alții neștiind singuri să scrie. Dar ciudat lucru, că cutare țaran sau cutare țarancă care nici nu știu să ție condeiul în mână iscălesc singuri petiția, pecând cutare funcționar, domiciliat chiar în Cernăuți, nu știe iscăli singur, ci trebuie să fie iscălit de altul. După aceia sunt câteva nume între cei iscăliți unde elevi de acelaș nume degeaba vei căuta la școala reală Alți câțiva sunt iscăliți cu nerușinare chiar câte două ori, un altul care petrece în America la lucru figurează deasemenea ca iscălit. Dar culmea nerușinării ajunge petiția prin faptul, că e iscălită de un oarecare învățător rutean. Perecky, care însă e de confesiune greco-catolică, deci n'are ce căuta între petiționarii de religie ortodox-orientală.

Din cele induse va înțelege fiecare că petiția în chestie. prezintată înaltului consiliu școlar spre grabnica rezolvire e un falsificat în toată regula. Fără îndoială. că părinții copiilor n'au nici ideie — afară dor poate numai de cei câțiva cari au copii la „Bursa Fedkowicza“ adecă la internatul rutean — că numele lor fu pus pe o atare petiție. Apoi cum s'ar putea justifica iscălitura unora de două ori (Balasinowicz, Demczuk, Totoescul), prin greșală între numai 35 de nume, nu e de admis, rămâne deci că s'au repetit cu intenție. Apoi un Danczul n'a venit din Ame-

cari la Cernăuți anume pentru a iscăli petiția. Apoi cine e acel Zeganek sau Balan care ar avea vr'un copil la școala numită?

Că societatea „Ukrainska szkola“ n'a avut știre de calitatea sau autenticitatea petiției »părinților« încă greu s'ar putea admite. Căci doar trebuie să fie un oarecare prezentator al petiției un om care trece de om de încredere la societatea numită. Oare nu cumva acel „om de încredere“ este candidatul pentru un post de catehet în Cernăuți și află sprijin la societate pentru a se câștiga un agent de rutenizare mai mult pentru populația din suburbii?

Acesta e un exemplu tipic de purcedere a Rutenilor pentru a ajunge scopurile lor infernale. Dacă vreau să capete un post pentru un om de ai lor, încep mai întâiu cu calomniarea și pognegrirea Românului, zic că Românul e prigonitor al elementului rutean etc. și apoi trântesc dela biroul lor o petiție strașnică cu iscălituri falsificate cu duimul la guvernul țării cerând scut contra Românului »rutenofag«.

După exemplul descris ne putem explica cum de au putut Rutenii, pe timpul catastrofei și al recenzământului să prezinte guvernului atâta amar de plângeri și petiții, că l-au pus în mirare pe prezidentul de atunci dl Bleyleben, care se grăbia a le împlini toate cererile motivate sau nemotivate.

Incurajați de bunăvoința prezidentului țării, Rutenii îndrăzneau să ceară tot mai mult. Ne aducem aminte, că chiar mulți funcționari români fură reclamați pentru catastrofa rutean, ba profesorul român Ilnițchi a fost silit să rămâie între alegătorii ruteni pentru că a întârziat să facă o contrareclamație.

Mai trebuie să amintim și cele șese mii de reclamații ruteni prezentate cu prilejul ultimelor alegeri în consiliul comunal din Cernăuți.

Funcționa-va »fabrica de petiții« din »Narodny Dim« cu acelaș succes ca sub prezidentul Bleyleben? Îndrăzneala și hărnicia Rutenilor, știm că nu va slăbi în privința aceasta, atârnă numai dela bunăvoința birourilor guverniale, dacă vor lăsa să se rezolve orice petiție-falsificat cu aceeaș culanță ca până acuma.

Document.

Copie. — Noi Mihai Racovița v(oe)v(o)da boji milostiu gospodar zemli moldavsoei dat-am carte Domnie mé lui Ghiorghii Onciu și fraților lui, așajdiri și lui Țânta cu frații lui și lui Ion Pilitiuc cu frații lui, și Sandului Tăutu cu frații alui și Lupului.

sân Foca Tăutu cu frații alui toț nipoții și strănipoți lui Toader Tăutu bătrânul și a giupănesăi lui Anastasie, sora stolnicului Tăutul, ca să fie volnici și puternici cu cartea Domnii meali a opri și a fânè a lor drepte ocini și moșai pi zapise di mărtorie ci ne-au arătat di la strămoșai lor cari s-au numit mai sus din giumătate di sat a trie parte di Cozlău și din giumătate di sat a trie parte di Horodiște și din giumătate di sat a trie parte din Midvidca și din giumătate giumătate di sat Crasnolivna drept acie ca să fie volnici a lua și din a zecile din pâne și din fanaț și din tot locul tot venitul pi cât este obiceiul, iară di ar ave a răspunde cineva că-i cu strămbu, să vie di față și cu diresă ce vor ave. Și nimene să nu cuteze a sta în potriua cărții Domnii meale.

U Ias (în Iasi) 7228 (1720) Iuli 2.

„l. p.“ (= *locul pec.*) *vel logofăt.*

Rectificare.

Onorată Redacție.

Rog a publica în numărul viitor următoarea rectificare. În articolul »Bilanț economic, politic, național și moral« din 4 Ian. 1912 Nr. 22 pag. 279, se zice: „Dar cu toate aceste supravăghierea n'a lipsit nici de la Centru din Cernăuț: doi profesori, unul de religie, deci mai corect nu se poate... au făcut adese revizii pe acolo«. Aceste șire ating și persoana mea ca fost membru al direcțiunii Centralei Fie-mi permis a constata, că-i cu totul neexact, că am făcut adese reviziuni pe acolo ci exact este că n'am făcut nici odată revizii și anume din simpla cauză că nu sunt espert în atari afaceri și că nici n'am primit vreodată mandat din partea direcțiunii în privința aceasta. Adevărat este că conducătorul Centralei a invitat în câte-va rânduri pe membrii direcțiunii a vizita stabilimentul grandios din Rădăuț și urmând acestui îndemn, am vizitat în luna Julie sau August 1910 deci o unică dată stabilimentul din Rădăuț spre a'l vedea și a cunoaște întocmirile cele admirabile. Vizita a durat vre-o douăe oare. Inprejurarea, că am întrebat de una alta, nu poate fi privită drept »revizie«.

Celelalte ascuțișuri personale le las aprecierii publicului și în seama autorului articolului.

Așteptând firm, că-mi veți împlini cererea, subsemn. cu respect.

Cernăuți, 6 Ianuarie 1912.

Profesorul Petru Popescu.

Din Comărești-Panca.*)

În 17 Novembre 1911 au avut locuitorii din Panca și Comărește frumoase adunări culturale. În ziua aceea venise adecă reprezentanții societății Mazililor și Răzeșilor din Cernăuți împreună cu deputatul dietal d. Ioan cav. de Cupărencu, maestru silvic, la Panca mai întâi și apoi la Comărești și la Comărești-Tisovăț în scopul vizitării cursurilor de limba română ce se fac în satele aceste.

Întru întâmpinarea domnilor acestora se întrunise poporul, atât răzeșii cât și țeranii, în mare număr pe la localurile școlii. După o scurtă orațiune a reprezentantului societății în care orațiune se arată poporului în trăsături generale însemnătatea școlii și necesitatea de a se păstra limba românească, limba strămoșilor noștri și a obiceiurilor moștenite, salută reprezentantul pe d. deputat Cupărencu. Dl. Cupărencu, mulțămind pentru frumoasa întâmpinare ce i s'a făcut, adresează poporului cuvinte de încurajare în lupta sa pentru limbă. Apoi se începe cu examinarea copiilor.

Copiii, în timpul scurt decând s-au deschis cursurile în Panca și Comărești, au arătat frumoase progrese. Știu vorbi despre lucrurile din casă și școală, spun rugăciuni românește și cântă cântece românești. Părinții, fiind de față la examinarea copiilor, aveau fețe vesele auzind cât de frumos răspund aceștia la întrebările învățătorului și a domilor din Cernăuți. Copiii cursurilor au cântat frumos Imnul împărătesc și vro două cântece naționale. Cu prilejul acesta s-au distribuit la copiii săraci și silitori străițe, cărțile etc.

Poporul mulțămind domnilor din Cernăuți pentru osteneala ce au avut cu vizitarea școlilor, li-a adus cu prilejul acesta și o serie de plângeri. S'au plâns atât Păncenii cât și Comăreștenii că au mult de suferit din partea unor slujbași ai stăpâniri căror cursurile românești li sunt un spin în ochi, s'au plâns asupra învățătorului Poelitar de la școala ruteană din Comărești care a făcut o colectă în sat și distribuie câte 20 de bani la copiii de la școala sa îndemnându-i să bată pe cei de la cursul românesc și să le scoată din mână cărțile românești pentru a le rupe. Pentru a da pildă copiilor răi să năpustește chiar el învățătorul, cu bota asupra elevilor dela cursul român și le smucește cărțile din mână. Odată abia la intervenția polițaiului sătesc s'a îndurat acest Poelitar a întoarce cărțile luate de la copii

*) Extragem aceste dintr'un lung raport ce ni s-a trimis din Comărești.

Pentru barbariile comise asupra școlărilor români va avea prigonitorul acesta al Românilor să răspundă și înaintea judecătorei din Storojinet, căci oamenii n'au mai putut răbda și au făcut pără la tribunal.

În fine se plâng oamenii și asupra cărșmarilor cari contra legii țin cărșmele deschise chiar și Dumineca și dau prilej la fapte rele îmbătându-i pe oameni.

Locuitori din Panca, Comărești și Comărești-Tisovăț au rugat pe domnii din Cernăuți ca aceștia să binevoiască a se interesa la guvern de cererile lor privitor la școalele particulare ce au cerut să li se încuviințeze.

Cu ocaziunea aceasta am aflat că comuna Comărești care la timpul său a cerut o concesie nu a căpătat-o, pecând petenții evrei s'au bucurat de mai multă încredere la căpitănia din Storojineț și au căpătat câțiva concesii pentru cărșme, ba unul își are localul murdar chiar în apropiere de biserică.

Știri mărunte.

Personale. D-l dr. Erast Tarangul nobil de valea Uței, prefect c. r. în Suceava a fost numit consilier guvernial.

D-l Ilie cav. de Mațioschi, comisar c. r. la direcția de poliție a avansat la rangul de secretar guvernial.

D-l Titus cav. de Tudan, teolog absolvent a fost numit preot la Corcești.

D-l Constantin cav. de Teutul superior în Ludihumora a obținut titlul de director.

Cazuri de moarte. În 31 Decembrie 1911 a răpăusat d-na Eufrozina de Vlaicu, mama dlui Leon cav. de Vlaicu, în Horășăuți.

— În 11 Ianuarie a. c. a repăusat d. Dimitrie cav. de Păunel superior în Valeva.

— În 13 Ianuarie dl Leon cav. de Samson, mare proprietar în Samsoneni (Bărbești).

— În 17 Ianuarie a. c. dl Andrei Avedic Găina, proprietar în Solca.

— În 20 Ianuarie a trecut la cele eterne dl Arhimandrit-Mitrofor Dr. Miron M. Calinescu.

— În 25 Ianuarie dna Ana Boșniag născ. de Grecul, mama profesorului Ioan Boșniag.

„Carmen Sylva“ — Graz. Tinerii români, cari studiază la școalele superioare din Graz și Leoben, însuflețiți de idealele culturii și vieții curat românești au reînființat societatea academică »Carmen Sylva«, care în urma grelelor împrejurări de câțiva ani nu a funcționat, constituindu-și comitetul în modul următor:

Președinte: Cornel Tarnavschi st. tehn. Secretar: Liviu Câmpeanu st. med; Casier: Emilian Giurgiu st. med; Bibliotecar: Iosif V. Butean st. med.

„Școala Română, Cernăuți“. Aducem la cunoștința onorabilului public că »Școala Română, Cernăuți« a făcut un acord cu societatea de asigurare »Germania« în Stettin pentru mijlocirea de asigurări. Societatea Germania are după experiențele noastre cel mai convenabil tarif pentru orice fel de asigurare. Pe lângă aceste favoruri ale societății »Germania« primesc toate persoanele cari vor face asigurări prin mijlocirea »Școlii Române Cernăuți« un rabat considerabil dela tarifele și de altminterlea destul de ieftine. Recomandăm cu căldură onorabilului public societatea »Germania« și invităm pe toți doritorii să se adreseze soc. „Școala Română, Cernăuți“ pentru orice informațiune și pentru mijlocirea afacerii de asigurare. Informațiuni dă gratuit. Comitetul soc. „Școlii Române Cernăuți«. Dr. Ioan cav. de Cuparencu. Alexander Buga, Ernest Rabener.

„Lumina“ Societatea cantorilor români din Bucovina. Comitetul Societății cantorilor români din Bucovina „Lumina« în Cernăuți aduce prin aceasta la cunoștință, că la adunarea generală ordinară din 5 Decembre 1911 s'a ales comitetul și în adunarea generală extraordinară din 15 Ianuarie a. c. s'a completat, ear' în ședința din 28 Ianuarie a. c. s'a constituit în următorul mod: President: Dl. Dr. Ioan cav. de Cuparencu, c. r. profesor. Vice-President: I. Dl. Nicolae Prodaniuc, cantor. Vice-President: Dl. George Hreniuc, învățătoriu. Secretariu I: Isidor Jemna, oficial. Secretariu II: Dl. Mihaiu Beuca Costineanu lector Cassieriu: Dl. Ioan Drafta, revident. Controlor: Dl. Nistor Tușinschi, oficial. Bibliotecar: Dl. Teodor Andoni, pensionist Econom: Dl. Ieremie Busdugan, cantor.

Publicațiune. Moara de vapor a Centralei ajunge pe cale de ofertă publică la vânzare. Oferte în scris provăzute cu un vadiu de 10.000 cor. sunt de a se trimite până Luni în 8 Aprilie

a. c. st. n. la oarele 12 amează la Centrala însoțirilor economice române din Bucovina Cernăuți piața principală Nr. 3.

Cei interesați pot vedea moara la ori și ce timp, dacă se anunță înainte la administrația morii în Cernăuț. (în apropierea de gara principală Wassergasse 8 a). Condițiile mai de aproape cu privire la vânzarea morii să află în biroul Centralei și la administrația morii.

G. Sêrbu director.

Mulțămîta publică. Pentru zidirea unei case naționale în Mahala au mai binevoit a contribui oferte benevole următoarele p. t. persoane: D-l. pâr. arhipr. staurofor Ort. Berariu din Ceahor 6 cor., Dl prefec semin. și director la bancă Adrian Boca 2 cor., Dl cantor bis. din Horecea Ilie Dulghier 2 cor., Dl pâr. George Filievici din Storojineț 2 cor., D-na Eu. Gheorghian din Cernăuți 2 cor., Dl pâr. protopr. Gr. Hostiuc din Roșișa 2 cor., Dl president la banca țării Dr. Fl. Lupu 5 cor., Dl pâr. exarch A. Palievici din Seletin 2 cor., Dl pâr S. Simighinovici din Coțman 4 cor., Dl superior din Românești Eug. Vârزاریu 2 cor., Dl profesor V. Vitencu din Cernăuți 3 cor., Dl pâr. vicariu prot. G. de Volcinschi din Boian 1 cor. Pentru aceste oferte benevole exprim în numele comunei Mahala mulțămîta cea mai profundă.

Mahala, în Februarie 1912.

Victor Zaharovschi exarch și paroch.

Mulțămîta publică. Contribuții benevole la Societatea „Mazililor și Răzeșilor bucovineni“ au încurs câte 50 cor. dela d-nii Isidor cav. de Ianoș, mare proprietar în Panca și Dr. Iancu cav. de Flondor, mare proprietar în Storojineți. D-l prof. Ioan Boșniag a donat societății 100 cor. ca cunună eternă pentru mult iubita, neprețuita și neuitata sa mamă Ana. Societatea exprimă tuturor contribuitorilor profundele ei mulțămite.

— Lista Nr. 27 încredințată dlui Vasile Marcu, funcționar la Federala Generală a însoțirilor economice din Austria în Viena și colectată în concursul valoros al dlui Ioan Grămadă, cand, de profesură în Viena. Au contribuit câte 20 cor. dnii: dep. T. Mihali, dep. Alexandru Vaida-Voedod, Gaius Popp și prof Vasile Goldiș; câte 10 cor.: dna Aglaia Marcu și dnii Dr. Mandrilă. Dr. Cuparescu, Dr. Mihaiu Popovici, Traian M. Gomboș și Vasile Marcu; 8 cor.: Dl Aurel C. Popovici; câte 5 cor.: dnii Dr. Sterie, N. Cuciurean, cons. de secție, T. Gramatovici, Dr. M. Sturza, Steriu D., Dr. Virgil Cioban, Dr. Victor Roșca, și Dr. Vasile Meșter; câte 2 cor.: dni Ionel Rădulescu, Dr. Lazar Popovici, mjorul Onciul. Dimitrie Marmeliuc Alex. Voiuțchi. Emil de Colbaț; câte 1-20 cor.: Dl Dionisiu S Benea: câte 1 cor. dnii: Gheorghe Tămaș, Constantin Cimponeriu, Iuliu Crișan, Ion Grămadă, P. Vlad, Muntean, Ion Vintilă, Gheorghe Pridie, Nicolae Drugoci, Dr V. Pauliucu-Burlă, G. Stan, x. y. și A. S.; 18 bani d-l x. y. și 2-2 cor. dintr'o colectă făcută de dl Nicolae Drugociu. La un loc 211 cor 40 b.

„Societatea Mazililor și Rezeșilor Bucovineni“ exprimă tuturor contribuitorilor și în special d-lui Vasile Marcu și d-lu Ioan Grămadă mulțămîta cea mai profundă.

Mulțumită publică.

Neîndurata moarte ni-a răpit din mijlocul nostru pre scumpul soț și tată, dl

Andrei Avedic Gaina,

proprietar în Solca.

Condolențele onoratelor persoane din această comună, precum și ale rudelor și cunoscuților de aici, din apropiere și depărtare și participarea la actul funebrel ni-au dat mângâierea sufletească ca să suportăm cu răbdare această lovitură grea în viața noastră pământească. — Aducem deocamdată pe această cale mulțumitele noastre profunde venerabilor părinți funcționari dnii: A. Feslean, protopresviter arm. or. din Suceavă, Ștefan Pavăl, protopresviter gr. or. din Botușana, parohii Ioan Iliuț din Căjvana, George Mihăescu din Solca, Samuil Sauciuc din Poieni lângă Solca, Dimitrie Fortună, onoraților funcționari dela judecătorie, notariat, advocatură, perceptorie, forestărie, poștă, corpului didactic din Solca și horului dlor învățători din acest district, dlor dela jendarmarie și finanțe, comitetului comunal în frunte cu primarul, reprezentanților tuturor comunelor din districtul Solca, participanților din apropiere și depărtare, rudelor amicilor și cunoscuților, cari au binevoit a-i da onorul de pe urmă scumpului defunct. petrecându-l la locul de odihnă eternă.

Solca, -Ianuarie 1912.

Familia mult întristată.

👉 Cărți vechi 👈

tipărite ori scrise cu mâna, bisericesti ori lumești, în orice limbă, apoi gazete, steaguri, cruci, țesături, picturi, bani, și mărci vechi **cumpără** 👈 ori schimbă cu altele noi, ori dă în schimb un ceas de buzunar marca »Doxa« ori de altele.

„Minerva“ comp. de cărți

(proprietar N. Danciu)

Karansebeș (Ungaria)